

ภาคที่ ๓

ศัพท์สันนิษฐานภาษาชนชาติไทยเป็นคำขวัญในภาษาไทย

ศัพท์สันนิษฐานภาษา เขมรที่มาใช้เป็นคำทับศัพท์ในภาษาไทย

ภาษาไทยมีคำความคู่ที่เรียกใน นิรุกติศาสตร์ว่า คำอันไวพจน์คู่ (Synonymous Couplets) คือเอาคำสองคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือ คล้ายคลึงกันมาเข้าคู่กัน เพื่อประโยชน์สองประการ คือ

ก. ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์สูงต่ำ คำ ๆ เดียวกัน ถ้ามีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน ความหมายจะต่างกันไปมาก เช่น เสื่อ เสื่อ เสื่อ ถ้าพูดไกล ๆ หรือพูดไม่ชัด ผู้ฟัง จะแยกคำไม่ถูก จึงจำเป็นต้องหาคำที่มีความหมาย ไกลเคียงกัน หรืออย่างเดียวกันมาเข้าคู่ เพื่อเน้นให้ทราบว่าต้องการพูดคำไหนแน่ เกิดเป็นคำคู่ว่า เสื่อสาง เสื่อสาด เสื่อผ้า

อีกอย่างหนึ่ง คำไทยมีคำพ้องเสียงอยู่มาก เช่น ช้า คำ ฆ่า คำทั้งสามนี้มีเสียงเดียวกันแต่ความหมายไปคนละอย่าง ถ้าพูดมาลอบ ๆ ผู้ฟังอาจไม่เข้าใจว่าหมายถึงคำไหน จึงจำเป็นต้องหาคำมาเข้าคู่เป็น ช้าหาส รากาค่างวค มาพัน เป็นต้น คำที่นำมาเข้าคู่นี้ อาจเป็นคำไทย คำไทยพื้นเมือง คำไทยถิ่น หรือคำภาษาต่างประเทศ ก็ได้ แต่ต้องเป็นคำที่มีความหมายอย่างเดียวกัน หรือ ไกลเคียงกัน

ข. เมื่อชนชาติไทยอพยพลงมาอยู่ในดินแดนแหลมอินโดจีน ได้ศึกษารัชนวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ ที่อยู่ดินแดนเหล่านี้ และได้รับเอาภาษาคำต่าง ๆ เข้ามาใช้ในภาษาไทยมากมาย ในวันต้นคงมีแต่ผู้รู้เท่านั้นที่เข้าใจความหมายของคำต่างประเทศ ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและราษฎรสามัญก็ไม่อาจเข้าใจได้ เพื่อที่จะให้ทราบความหมายของคำต่างประเทศที่รับเข้ามาใช้จึงได้นำคำไทยที่มีความหมายเดียวกันมาเข้าคู่กัน โดยอาศัยประโยชน์ให้คำไทยอธิบายความหมายของคำต่างประเทศ ในบางกรณีก็กลับกัน คือ คำภาษาต่างประเทศนั้นไทยรับใช้กันจนแพร่หลายแล้ว เมื่อต้องการจะให้ทราบว่า คำในความหมายนี้ ไทยเดิมใช้ว่าอย่างไรก็นำเอาคำไทยเดิมมาเข้าคู่กับคำต่างประเทศที่ใช้อยู่

ต่อไปนี้เป็นคำซ้อนไวพจน์คู่ในภาษาไทยที่มีคำที่เชื่อว่า มาจาก
ภาษาเขมรและภาษามอญควบคู่กัน

กลิ้งโคล่โคล่ หรือตามสำเนียงของคนบางคนว่า กลิ้งคะโล่
โล่ เป็นคำในภาษามอญ แปลว่า ล้มกลิ้ง ไทยนำเข้ามาคู่
กับคำ กลิ้ง เสียง โคล่ หรือ คะ แทรกอยู่ระหว่างกลางคล้ายเสียงเลื่อน
สวรวิถึ คำแทรกนี้ พบในคำไทยอื่นอีก เช่น :

หกล้ม	บางคนพูด	หกคะล้ม
พังโน้น	บางคนพูด	พังคะโน้น
พากโน้น	บางคนพูด	พากคะโน้น

กดขัน กวด ภาษาเขมร แปลว่า บุก ในลักษณะที่
ใช้คอกผูกให้แน่นแล้วขมวดปลายหนีบ (๗๖)

ขัน ไทยแปลว่า ทำให้ตั้ง ทำให้แน่น เช่น ขันชะเบา,
ขันเกลือบ เมื่อเข้าคู่เป็นคำไวพจน์แล้ว มีความหมายเพิ่มขึ้นไป หมายถึง
เอาจริงเอาจัง , เร่งรักให้ยิ่งขึ้น

ชลาถกั่ว ชลาด เป็นคำเขมร เขียน ชฺลาจ ไทยนำ
เข้ามาควบคู่กับคำถกั่วซึ่งยังไม่แน่ว่าจะเป็นคำไทยหรือเปล่า เพราะไทยถิ่นภาคพายัพ
มีคำยั้น และในวรรณคดีเก่า ๆ ใช้ เบง, บ่า ในความว่าถกั่ว

กบถวน กรบ มีทั้งในภาษามอญและเขมร มอญว่า กบ
ส่วนเขมร กรบ ถวน กรบ แปลว่า ถวน เค็มเท่า และยังมีแผลงคำด้วยการ
ลงนิคหิตเป็น กรบ แปลว่า ทำให้กรบ ซึ่งกรบ ใค้ด้วย ถวน มีแต่ในภาษาไทย

(๗๖) กู บึงกวัก ในหน้า ๕๔

ตั้ง ตั้ง จม มีคำในภาษามอญ แปลว่า ตั้ง หนุน
(to support) เป็นคำคู่ไวยากรณ์กับคำ สองไทยได้อย่างเหมาะสม

จอมปลอม จอม ในภาษามอญ แปลว่า ทกลอง เมื่อเข้า
คู่กับคำปลอม ซึ่งแปลว่า ไม่แท้ รวมเป็น จอมปลอม, สิ่งที่ไม่ใช่ของแท้
เน้นเพียงของทกลอง

ฉับพลัน เขมรมีคำ ฉาบ อ่านว่า ฉับ แปลว่า เร็ว พลัน

โฉดเขลา เขมร โฉด อ่านว่า ซ็อค แปลว่า โง่
เขลา อ่านว่า เคลา แปลว่า โง่

โฉดเขลาเป็นคำเขมรทั้งสองคำที่ไทยนำมาใช้เป็นคำซ้อนในภาษาไทย

คำหลอ หลอ ในภาษาไทยที่แปลว่า คำ นี้ เขมรใช้ว่า
หลอ แปลว่า คำ, ที่, คบ, รม, สู

โบราณเคยใช้เป็น หลอ เช่น

" ขุนสามชนเจ้าเมืองจันทราทอเมืองตาก " (๕๓๖)

เค็ดชาก เค็ด เขมรเขียน ฎาจ อ่านว่า คัด แปลว่า ชาก
แปลงเป็น ฎาจ ได้ แปลว่า ทูให้ชาก ไทยมาใช้เมื่อ... เค็ดจ

กรับพัง กรับ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แปลว่า พัง

สาเหิมบง ึ่งบหุ้ง ุราม ेमร อำนว่า ทรัม แปลว่า เล็ดนแบบ
ห่าทาม น่าจะเป็นคำเดียวกับทรัมที่ไทยใช้ เพราะเมื่อออกให้ฟังให้สาเหิมบง
ก็คล้ายความว่าความว่า อธิบายจะให้หาตัวที่เหมือนกัน

ชรวบเห่า แปลว่า จนถึง , เห่าถึง ไทยมีคำคู่ไวพจน์
ศรวบเห่า ศรวบถึง

เขมรเขียน ุราม แปลว่า เห่า , ถึง

ควแห่งแห่งที่ คำ คำแห่ง เขมรเขียน ุแดง แปลว่า
การงานที่เขาแต่ง , ระเบียบยศศักดิ์มนตรี ว่าเป็นคำแผลงมาจาก แดง
ไทยน่าจะเข้าคู่กับคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน

คัมเคิม ภาษาเขมร เขียน ุ้ม อำน เคิม แปลว่า คัม
เขม ุ้มสลา ว่า คัมหมาก แค่มอญ คนมม แปลว่า คัม
ุ้ม และ คนมม เป็นคำ ๆ ึ่งเดียวกัน แต่เขมรกับมอญออกเสียง
เพี้ยนกันไป

ณนราคา คำณนในความหมายว่า ราคา ไม่มีในพจนานุกรม-
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่เป็นภาษาพูดที่ได้ยิน เสมอ คำ ณน นี้ น่าจะมาจาก
ณน อำน โทณ ในภาษาเขมร แปลว่า ราคาที่แลกเปลี่ยนสินค้ากัน เป็น
คำแผลงมาจาก ุร อำนว่า โโค แปลว่า ึ่งแลกเปลี่ยนกัน

ณนหนทาง หน และ ทาง เป็นคำไทย ณน เป็นคำมาจาก
ภาษาเขมรว่า ุณล อำน ุณล ไทยน่าจะให้ฟังเป็นลวโคคล ๆ และให้ฟังน่าจะ

เข้าควบคู่กับคำไทย เป็น ถนนหนทาง

ป่าดงพงไพร ในคำควบคู่คำนี้ มีคำ เขมร อยู่คำหนึ่งที่ไทย
รับมาใช้ คือ คำ ไพร เขมรเขียน ไพร อ่านว่า เปรีย แปลว่า ป่า
ส่วนคำ ดง เข้าใจว่าจะมาจาก ดง อ่านว่า ดอง) ภาษาเขมร ความหมาย
เดียวกัน

ผลัดเปลี่ยน ปลัด เป็นคำมาจากภาษาเขมร เขียน ผลาส์
แปลว่า เปลี่ยน , รong , แทน , แผลงตัวนี้ไปเป็นรูปอื่น ๆ ใช้มากมาย เช่น
บนลาส์ แปลว่า ผู้เปลี่ยน

คำ ปลัด ของไทยที่แปลว่า ผู้เปลี่ยน ผู้รอง ผู้แทน ก็เข้าใจว่า
มาจากคำ บนลาส์ ของเขมรนี่เอง

ปูนละออง เขมร เขียน ลุง อ่านว่า ลุง ออง แปลว่า
ปูน ผละเอิบค

เพราะปลุก เพราะ กับ ปลุก ในภาษาไทยมีความหมายไม่เท่ากัน
แต่ในภาษาเขมร เพราะ แปลว่า ปลุก

ร้อยกรong กรong เป็นคำภาษาเขมร เขียน กรong อ่านว่า
กรong แปลว่า ถัก , ร้อย , ทอ , ไทยรับเข้ามาแต่เสียงของคำและ
ความหมายแล้วนำมาใช้ควบคู่กับคำไทยว่า ร้อย

ร้ายกาจ กาจ เป็นคำภาษาเขมร แปลว่า ร้าย คำนี้
เขมรแผลงเป็น กัดกาจ ไค้กาย มอญเป็น สกาท กงจะเป็นคำเดียวกับ ฉกาจ
ที่ไทยใช้อยู่

ร่ำเพยพัด ร่ำเกีย (อ่านว่า ร่ำเปบ) ภาษาเขมร แปลว่า พัดโฉบ ๆ ภาษาไทยก็แปลอย่างเดียวกัน เช่น ใช้ว่า " ร่ำพายพัดร่ำเพยลม (๗๕) เมื่อใช้ควบคู่เป็นร่ำเพยพัด ความหมายก็คงเดิม ในคำประพันธ์อาจใช้กลับกันได้ เช่น " วายพานพัดร่ำเพย " (๗๕)

สังข์เจ็บบ ภาษาเขมร สงาค์ อ่านว่า สังข์ แปลว่า เจ็บบ มอญออกเสียง สังคิ แปลว่า เจ็บบ

สออรค สาท มอญ แปลว่า รค, รคน้ำ คำมอญคำนี้มีความหมายเท่ากับทั้งคำ สาค และ รค ของไทย สาคกับ รค แม้จะเป็นกริยาคนละอย่าง แต่ก็มียลอย่างเดียวกัน คือ ทำให้เปียก ในวันลงกรานต์ ไทยมีประเพณีการ รคน้ำ สาคน้ำ โดยแบ่งเป็น รคน้ำ สำหรับผู้ใหญ่ และเล่นสาคน้ำกันในหมู่เด็ก ๆ

เสียวแปลบ เสียว เป็นคำภาษามอญ ความหมายตรงกับคำ แปลบที่ไทยใช้อยู่ เรามาใช้ เข้าคู่กันเป็น เสียวแปลบ (๘๑)

(๗๕) สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส กฎหมายสอนน้องคำฉันท ๒๐

(๗๕) สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทะเลองพาย หน้า ๓๑

(๘๐) เสียวแปลบ คำคู่นี้ ความหมายยังเข้ากันไม่สนิท บางคนเห็นว่า เสียว กับ แปลบ เป็นความรู้สึกคนละอย่าง แต่บางคนก็เห็นว่า เป็นความรู้สึกพวกเดียวกัน คือ มีลักษณะเป็นความรู้สึกที่เล่นอย่างรวดเร็ว เป็นต้นว่า ความรู้สึกที่เล่นเข้าสู่หัวใจ

แสงคาม คำนี้โอบใช้ในราชาศัพท์ว่า พระแสงคาม
คำว่า แสง เป็นคำภาษามอญ - เขมร ร่วมกัน แปลว่า คาม ไทบนำมา
ใช้ควบคู่กันเป็น แสงคาม นานเข้าจึงเข้าใจว่า คำ แสง แปลว่า อาวุธ
เสนาไปไว้กับสิ่งอื่น ๆ เกิดมี พระแสงปืน พระแสงของ้าว ฯลฯ
จึงกว้างคั้งมีคำพ้องอยู่คำหนึ่ง คือ เข็บบง แปลว่า อาวุธ (๔๑)

---

(๔๑) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว "บันทึกเรื่องความรู้ทาง" วารสารศิลปากร
ปีที่ ๒ เล่ม ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๑ หน้า ๑๘